



## Ямэфэк! хагъэунэфыкыгъ

Социальнэ юфышэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ мэфэк! зэхахьэ АР-м и Къэралыгъо филармоние тыгъуасэ щыкыуагъ. Аш хэлэжьагъэх АР-м и Лышъхъэ ипшъэрыльхэр пэлъэ гъэнэфагъекэ зыгъэцэкээрэ Къумпыл Мурат, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, АР-м и Премьер-министрэ ипшъэрыльхэр зыгъэцэкээрэ Наталья Широковар, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, республикэм и Парламент идепутатхэр, социальнэ къулыкъум иветеранхэр, нэмэгдэхэр.

Юфтхъабзэр рамыгъажьээ, цыфхэр социальнэ ухуумэгъэнхэмкэ гупчэхэй муниципальнэ образованиехэм ашыгъэхэм якъэгъэльгъонэу кыззуахыгъэм Къумпыл Мурат иклонлагъ, мы къулыкъум иофишэхэм гущыгъэгъ афхэхүүгъ.

Нэужжым мэфэк! зэхахьэм Къумпыл Мурат къыщигушигъээ, социальнэ юфышэхэм къафхушуагъ. Мы къулыкъум сыйдигүү мэхъянэшхо зэрилэр, ишыгъенэгъэ гъогу аш езыхыгъэ постэуми

япшъэрыльхэр щитху хэльэу зэрэгэцакээр, ашкэ цыфхэр къазэрэфэрэзэхэр республикэм ишацэхэй.

Цыфхыгъэшхо, гуфэбэнэгъэ зищыкыгъэ сэнэхьатыр къыхашуухыгъэ шууиоффшэн шьогъэцакэ, — кыуагъ Къумпыл Мурат. — Адыгейим щыпсэххэрэх социальнэ ухуумэгъэнхэм фэорышэрэх къэралыгъо программиту республикэм щытэгъэцакэ. Ахэм ашыгъэ «Цыфхэм социальнэ 100%»

ягъэгъотыгъэнэй» зыфилоу 2014 — 2020-рэ ильэсхэм атэлтыгагъэм сомэ миллиард 17,5-рэ фэдиз пэудгэхъацт. Программэ «Доступная среда» зыфиорэм ишүүгээхээ сэкъатныгъэ зицэхэм щылакээр нахь лэрифэгъу афхууцт. Аш игъэцэкээн сомэ миллиарди 112-рэ фэдиз тельтигъацт. Джащ фэдэу фэл-фашшэрэх зыгъэцэкээрэ лъеныхуацэхээ къызэлтызыубытээрэ гупчэхэм яофишэн нахышоу зэрэгээссыдтым тинацэ тет, мы уахтэм ехуулэу

тишьольыр щыпсэххэрэм япроцент 93-мэ аш зыфагъэзэн амал я. Тызхэт ильэсхэм республикэм ит псыхэм ашыгъхэр нэпкыям къыдэхэхий, цыфхэр чыгылэхий зефхэм, Адыгейим щылэжжэрэ социальнэ юфышэхэм яофишэн зэрифшьашу зэрэгэцэхээ тинэрилэгъу хууль. Ахэм яшуагъэхээ пъомылапхэе, псы, іэзэгүү уцхэр зищыкыгъэхэм алэхэдгэххан тъэкыгъэ.

(Икъях я 2-рэ н. ит).  
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

## Тхъакуущынэ Аслын АР-м и Къэралыгъо советник Іэнатэ Іухъагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия XII-рэ зимычээзыу зэхэснэгъоу тыгъуасэ илгээгъэр зэрищагъ аш и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм. Юфтхъабзэм хэлэжьагъ Адыгейим и Лышъхъэ ипшъэрыльхэр пэлъэ гъэнэфагъекэ зыгъэцэкээрэ Къумпыл Мурат.

Республикэм ипшагъэй Тхъакуущынэ Аслын АР-м и Къэралыгъо советник Іэнатэ Іухъагъэгъэнэм иофишгъо къэзэрэугоицэхэр аш тегуущынэхэй. Мынг икандидатурэ къэзэргэлэгъо АР-м и Лышъхъэ ипшъэрыльхэр пэлъэ гъэнэфагъекэ зыгъэцакээрэм къыззериагъэмкэ, шыолтырым иштэй щитыгъээм опытэу лэкэлтийр гъэфедэгъэнэм, республикэм социальнэ-экономическа хэхъоныгъэхэр ышынхэм мыр фытегъэпсихыагъ. Тхъакуущынэ

Аслын зэлъашлэрэ, шхъэкэфенгъэ зыфашыре политик, цыфхэм яшыгъэ-псэукэ нахышу хуунымкэ, регионым талэхий хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ аш ишлэгъэшхо къэлжээ. Ильэс пчагъэхэм къаклоцэ зэрифшьашу ипшъэрыльхэр зэригъэцэхэгъэм къыкылэхийгъэхэр къэралыгъо тын ляланхэр, щитхууцэхэр, нэмэгдэхэр.

Нэужжым зэлхүүгъэ шыкыгъэ тетэү депутатхэм амакъэ атагьыкы Тхъакуущынэ Аслын мы

Іэнатэ Іухъагъэгъэнэм дырагъэштагъ.

А.Тхъакуущынэм гущыгъэ зештэм, цыхэу кыфашигъэмкэ АР-м и Лышъхъэ ипшъэрыльхэр пэлъэ гъэнэфагъекэ зыгъэцакээрэ, депутатхэм «тхъашуугэхээс» ариуагъ. Адыгейим гъогоу къыхихыгъэм рыхонымкэ, гүхэлхэр щынэгъээм щылхырыгъэхэмкэ сыйдигүү зыгурьохэрэ УФ-м и Президентэу Владимир Путиним фэрэзагъ.

Ильэс зэкэлэхийгъэхэм къаклоцэ республике бюджетыр фэдишкэ нахышу хууль, аш түкүүшимицуу, джыри түзүүнэсэн фэе лэгэлтэхэр щилэх. АР-м и Лышъхъэ ипшъэрыльхэр пэлъэ гъэнэфагъекэ зыгъэцакээрэм аштэгийн зэрээшигъэхэм сицыхэ тель. Пэриохуу сышууфемыхуу сишигъэ къызэрэзгэхээштэй сишигъэштэй, — кыуагъ Тхъакуущынэ Аслын.

2016-рэ ильэсхэм республике бюджетыр гъэцэхээ зэрэхуу

гъэм изэфхысыжхэр къышыгъэхэм АР-м финансхэмкэ иминистрэу Долэ Долэтий. Аш къызэриуагъэмкэ, блэкыгъэ ильэсхэм бюджетым ихахьохэр сомэ миллиард 15,1-м хууль, харьдхэр — сомэ миллиард 14,7-рэ. Профицитыр сомэ миллион 397,9-м нэсэ. Социальнэ пшъэрыльхэр, финансхэм альзэныкыокэ федеральнэ гупчэмрэ республикэм зэдашыгъэ зээзгэйнэгъэхэр, анахьу УФ-м и Президент къыдигъэхээгъэжээсэхэм анаэ зэрэтигъэрэ министрэхэм хигъэнэфхыгъигъ. Мы лъэнхыомкэ пэрхэнтэгъэ зыыгъ регионхэм республике зэрэшыцэр къыуагъ.

Блэкыгъэ ильэсхэм республике бюджетыр гъэцэхээ зэрэхуу гээсэндээ кыфашигъигъэ нэүжжим къэгүүшгээгээ АР-м и Парламент и Тхъаматэ игудзэу яшэ Мухамедээр Адыгейим и Улпээкун-лъытэхээ палатэ и Тхъаматэ ипшъэрыльхэр зыгъэцакээрэз Павел Стациенкэмэр.

Шилдэг зимиэ медицинэ страхованиемкэ фондым иктуурамэу республике щынэм ибюджет икыгъэ ильэсхэм гъэцэхээ зэрэхуу

гъэ зэрэхуу гээсэндээ кытегуущыагъ аш ишацэхээ зыфагъэзэн амал я. Тызхэт ильэсхэм республикэм ит псыхэм ашыгъхэр нэпкыям къыдэхэхий, цыфхэр чыгылэхий зефхэм, Адыгейим щылэжжэрэ социальнэ юфышэн зэрифшьашу зэрэгэцэхээ тинэрилэгъу хууль. Ахэм яшуагъэхээ пъомылапхэе, псы, іэзэгүү уцхэр зищыкыгъэхэм алэхэдгэххан тъэкыгъэ.

Фондым ихахьохэр джыри нахышу бэ шүүшнэхэм паэ лэпчэгъанэу, амал эшүүцэхээрэхээ зефхэм, Адыгейим щылэжжэрэ социальнэ юфышэн зэрифшьашу зэрэгэцэхээ тинэрилэгъу хууль. Ахэм яшуагъэхээ пъомылапхэе, псы, іэзэгүү уцхэр зищыкыгъэхэм алэхэдгэххан тъэкыгъэ.

Фондым ихахьохэр джыри нахышу бэ шүүшнэхэм паэ лэпчэгъанэу, амал эшүүцэхээрэхээ зефхэм, Адыгейим щылэжжэрэ социальнэ юфышэн зэрифшьашу зэрэгэцэхээ тинэрилэгъу хууль. Ахэм яшуагъэхээ пъомылапхэе, псы, іэзэгүү уцхэр зищыкыгъэхэм алэхэдгэххан тъэкыгъэ.

Республикэм изаконопроектхэу «Административнэ хэбзээхийнгээхэм яхыллагъ», «Адыгэ Республиком икъэралыгъо мыльку 2017 — 2019-рэ ильэсхэм приватизация зэрэшыцтэй иллан икыгъэ ильэсхэм гъэцэхээ зэрэхуу

(Икъях я 2-рэ н. ит).





МЭКЬУОГЬУМ и 8-рэ — СОЦИАЛЬНЭ ЙОФЫШЭМ и МАФ

# Гукэгъум изехъаклох

**Цыфхэм социальнэ фэло-фашэхэр афэзыгъэшэ-кээр комплекснэ Гупчэу Мыеекуапэ дэтым нэжь-тужхэм, сэкъатныгъэ зиэгъем, зэрэсимиаджэм кыххэкэйу Йоф зымышэхэрэм, сабийхэр зэ-рыс унагъохэм, ветеранхэм, цыфхэу Іэпилэгъу зищыклагъэхэм иштуагъэ аргэгъэй.**

Ауджыре ухьтэ социальнэ йофишэхэр зэrimыкхухэрэм кыххэкэйу, Іэпилэгъу зэзыгъэгъоты зыштоигъоу къяолаирэ нэжь-тужхэр чэзыум хагъэуцох. Пстэумки Адыгэ Республиком социальнэ йофишэ нэбгыре 680-рэ щелажэ. Ахэм

социальнэ фэло-фашэхэр нэбгыре 5098-мэ афагъэцакэ.

Іэпилэгъум хэхэ гомылапхэм епхыгъэ фэло-фашэхэр, афэпшэрханхэр, Іэзэгъу учхэр алэклагъэханхэр, унэм, шагум якъэбзагъэ лыгъиплэхэрэм, коммунальнэ фэло-фашэхэм

аусасэ атынымкэ адээнхэр. Джаш фэдэу медицинэ, право-вой Іэпилэгъу къяолаагъэхэм арагъэгъоты. Психологиен ыльэнхэхэхэхэм яштуагъэ арагъэкынри Гупчэм иофишэхэм яшшэ-рыль. Цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашэхэр зыгъэцэкээр комплекснэ Гупчэу Мыеекуапэ дэтыр къялэцыкхэм ягъэ-мэфэ зыгъэпсэфыгъо ухьтэ штуагъэ хэлээу агъэклоным чанэу дэлажэ. Джаш фэдэу нэжь-тужхэм компютерыр нах тэрэзэу зэрагъэшлэнным фытегъэпсихъэгъэ компютернэ класс зэхашаагъ.

«Социальнэ такси» зыфиорэ къулыкүми Йоф ешээ. Сэ-къатныгъэ зиэхэм ыкылеклон зымылтэйкырэ цыфхэм ар атэ-гэпсихъаагъ. «Социальнэ так-сим» укьееджэн плъэкыщт но-мерэу (8772) 52-66-19 зыфиорэ утөомэ.

Муниципальнэ гъэпсихъэ зиэ «Къалэу Мыеекуапэ» зыги-орэ

ухэрэм социальнэ Іэпилэгъу ахэм арагъэгъоты. Аш хэхэх цыфыр унэу зышигэсэурэр зэуухыныр, аш пэууль щагур агъэкэбзэнэ, щыгынхэм ут афытырадзэнэ, ашхъацхэр афыпаупкыныр, нэмыкхэри. Уасхэмэр тарифхэмэр ягъэ-зеклон лыгъиплээрэ къулыкүум и Гъэорышлапэ Адыгэим ёи-шы-шэгъэ шапхъэхэм адитэу фэло-фашэхэм аусасэ агъэнафа. Мобильнэ бригадэм номерэу (8772) 56-15-14-мкэ укьееджэн плъэкыщт.

«Социальнэ фэло-фашэхэм якъэралыгъо системэ иофишэхэм общественнэ транспор-тэм (таксир хэмтэй) зэрэ-щызеклохэрэм пэуугъэхъэрэ ахьщэм фэгъэхъыгъ» зыфиорэ унашьоу Адыгэ Республиком иминистрэхэм я Кабинет къидигъэкыгъэм къызэриорэм-кэ, социальнэ йофишэхэм билетэу ащэфыгъэм ыпкэ афы-зеклагъэкожы, аш нэмыкхэу

хэбзэгъэуцугъэм къызэрди-лэйтэу, мыш щылажъэхэрэм ящыклагъэ ёи-шыгынхэм арагъэ-гъоты. Йофишэ зыризхэм пэ-уплэм ыкыл коммунальнэ фэло-фашэхэм апэуагъэхъэрэ ахь-щэм изылах афызэклагъэ-кожы.

Социальнэ йофишэхэм сэнэх-хатэу къыхахыгъэр къызэрлыклоу ѿйтэп. Ахэр яунхэм кло-хээ нэжь-тужхэм Іэпилэгъу афэхъу. Мафэрэ къяулэх-эрэм языгъэпсэфыгъо ухьтэ гъэшлэгъонэу, штуагъэ хэлээу афыззахаа, экскурсионэр, мэ-фэкхэр, нэмыкхэри йофтхъабзэхэр афагъэхъазырх, нэбгыре пэпчэе Йоф дашэ.



— Медицинэм ыльэнхэхэм нэжь-тужхэм ящыклагъэр яз-гэгъотынр ары сипшэрыль, — къытфелатэ Зульфия. — Сэкъатныгъэ зэрэлэр къээзышхатырэ тхылхэр агъэпсиххэмкэ Іэпилэгъу та-фэхъу. Врачым къыритхыкырэ нэзэгъу уцхэр къафэтэшэфын,

ахэм игъом яшшонхэм тывлэ-пльэ. Джаш фэдэу рецептхэр къитхыкырэ, медицинэ Іэпилэгъу ящыклагъэ зыхъукэ, вра-чым тывкеджэ.

Ильэс 25-м ехъугъу тигушыгъу медицинэ училишир къызи-ухыгъэр. А ухьтэм къыклоц нэзэпэ учреждение зэфэшхъаф-

## Лъытэнныгъэ къелэжьы

**Социальнэ Йофишэм и Мафэу мэкьюогъум и 8-м хагъэунэфыкырэм ипэгъокэйу Хъабэху Зульфия гущыгъэ туфэхъуугъ. Социальнэ-медицинэ Іэпилэгъу нэжь-тужхэм языгъэгъотырэ къутамэм аш Йоф щешэ. Ар медицинэ сестрау зылажъэрэр ильэс 15 хъугъэ.**

хэм чанэу Йоф ашишагъ. Нэ-уужым къудажэм ыгъээжкы, аши тээлэрэ ѿйтэпсэгү. Зуль-фия Мыеекуапэ къызэклохэм апэрэ йофишлапэ зылухагъэм джыре ухьтэм нэс щелажэ.

— Шыыпкэ, тиофишлэн псын-кэл. Ныжь зиэ цыфхэм яшэн зэфэдэп. Ахэм агу къыззаб-гээкүнүш, зябгъэштэнрэ Іэ-шэхэп. Зыхэр псынкэу къы-осэх, агу къыпфызэуахы, нэ-мыкхэм къыппблагъэ хун-хэмкэ охтэ гъэнэфагъэ ящи-

кагъ. Нэжь-тужхэм угу ямы-гью, гүфэбэнгъэ афуумы-иэу тиофишлэн бгэцэктэн плъэ-кытэп, — elo Зульфия. — Апэрэ мафэу сыйызыкыу-гээм къыщегъэжагъэ сиофи-шлэн сэгээрэзэ, нэмыкхэри си-лъыхун гүхэлни сиагъэп.

Тигушыгъу иофишлэн шу-ельэгъу, иунахго щыцхэм фэ-дэу нэжь-тужхэр ельытэх, ящыклагъэри псынкэу ельэгъу.

Бэзьтфыгъэм иофишлэн ыху-гъэми, нэжь-тужхэм псынкэу

къахэкыжырэп, къэбархэр къафелатэх, ухьтэр ашохъэ-шэгъонэу зэригъэклохэм пыль.

— Ильэс 3 хъугъэ Зуль-фия медицинэ Іэпилэгъу си-гэгъотынэу садэж къызыкло-рэр, — къытфелатэ ильэс 86-рэ зыныбжь Петр Бондарен-кэм.

— Медицинэм ыльэнхэхэмкэ аш шээнгъэ куухэр Іэ-къэлэх, цыфыгъэшко хэлъ. Ильэсийшэу къызыкло-рэм со-циальнэ йофишлэн зыкысигъэ-лэгъуугъэп, сиунахго щыцхэм фэдэу гүкэгъуныгъэ къыспи-гъохыгъ. Лээу горэ сиэу зы-фэгъэзагъэми къысфергъэца-кэ. Социальнэ йофишэм и Мафэкхэри Зульфия си-фэг-шо. Псауныгъэ пытэ илэнэу, игъэхъягъэхэм ахэхъо зэпти-нэу, ибын-унахго датхъэу пэсунэу си-фэлэльо.

Зульфия фэдэу нэжь-тужх-эм ыгу афызэуухыгъэу Іэ-пилэгъу афэхъуухэрэм уарыгу-шон фае, сида пломэ йофиш-лэн ыгъэцакхэрэри псынкэл. Аш дэмшигхъахыхэрэм, ягукэгъу ахэм алээзэгъохыхэрэм лъы-тэнгъэ ахэтийн.

## Гуфэбэнныгъэу хэлъыр гъунэнч

**Социальнэ Йофишэм и гуфэбэнныгъэу хэлъыр гъунэнч**

Гуфэбэнныгъэу хэлъыр гъунэнч пае, гомылапхъэхэм якъэшэфынкэ, унэм игъэ-къэбэнкэ, сымэджэщым щэ-тэнхэмкэ ахэр адээх, ау аш фэдэ Іэпилэгъу зищыклагъэхэмкэ социальнэ йофишэм ышээрэг гуфэбэнчэхуу. Мыххэм яштуагъэ зэрэгэхэхэйрэ, пенсиир къогъэ нэжь-тужхэрэзизакьюроу пэсухэрэр, сэкъат-нгъэ зиэ цыфхэр ары. Гъэнэфагъэ, мы йофишэм ышэшшүү-щыр цыфхэм Іэпилэгъу афэхъууир зыгукэ къыхэзыхыгъэр ары.

Татьяна Зайцева социальнэ

йофишлэн зылажъэрэр ильэс 6 хъугъэ. Ицыф гъэпсихъэхэм зэкхэми жабзе къадигъотын ельэкхэ, аш къыххэкэйу иофишлэн къинэу ылтыгъэрэп.

— Мэкьюмэц техникимэр къызысзухым Йоф сшэнэу хъу-гъэп, — къытфелатэ Татьяна. — Социальнэ йофишэм ашы-кхэхэм зызэхэсэхым, Гупчэм сыйкуагъ якыи непэрэ мафэм нэс аш сыйлажэ.

Тигушыгъу къызэриуагъэмкэ, джыре ухьтэм нэбгыри 8-мэ социальнэ Іэпилэгъу арг-гэгъоты. Цыфхэу къяолаагъэм

ищыкэгъэ фэло-фашэхэр егъ-нафх ыкыи аш ельытыгъэу иштуагъэ регэхъэ.

— Згъэрэзэнхэр, згъэгушонхэр ары йофишлэм сыйыхъохэм пшъэрилт шхъаэу зыфэзгэ-уцужыгъэжагъэр, — игушигэ лье-гээкытэ Татьяна. — Сыдигъуи ар сыйыхъохэм, ыпэкхэе езгэхъууным сыйыхъохэм ашы-кхэхэм зызэхэсэхым, Гупчэм сыйкуагъ якыи непэрэ мафэм нэс аш сыйлажэ.

— Мэкьюмэц техникимэр къызысзухым Йоф сшэнэу хъу-гъэп, — къытфелатэ Татьяна. — Социальнэ йофишэм ашы-кхэхэм зызэхэсэхым, Гупчэм сыйкуагъ якыи непэрэ мафэм нэс аш сыйлажэ.



шыгъ. Садэж къызэклохъы-гъэми, къысфалогъягъэр бэрэ си-гу-хэхэм шхъэхэлэгэнэу, гүкэгъуныгъэ цыфхэм афысилэнэу Іэпилэгъу къыс-фэхъуугъэу сэлъытэ.

Йоф зышишлэрэ колективым зэрэфэрэзэр Татьяна игушигэ къыщыхъягъэрэ. Ахэр зы унэ-гъохом фэдэу зэхэтий, зэд-иэжхээз яофишлэн агъэцакхэрэ. Адыгэ къэралыгъо университэтим «педагог-психолог» зы-фиорэ сэнэхъатыр тигушыгъэ-гъу ѿйтэригъэгъотыгъ. Ау ыгу-кхэри къылэблагъэ хъугъэ нэжь-тужхэм ахэхъынним ар дэг-гуяэрэп.

Сурэтым итыр: Татьяна Зай-цевар.

**Нэклюбгъор  
зыгъэхъазырыгъэр  
ГОНЭЖХЫКХО Сэтэнай.**



# Адыгэ Республикаем Йошшэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ 2016-рэ ильэсийм йофеу ышшагъэмкэ кэух зэфэхьысыжъхэр

**2016-рэ ильэсийм йошшэнимкэ ыкчи цыфхэр социальнэ ухуумэгъэнхэмкэ къулыхуухэм, социальнэ фэло-фашихэр зыгъэцкэйрэ учреждениехэм яыгынрэ социальнэ хэбзэгъэуучгээм итгэцкэйрэ сомэ миллион 2153,7-рэ аялугъэхьагь.**

Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ 2016-рэ ильэсийм анахъеу зыпилыгъэр Хэгъэгум икъеухумэнкэ, йошшэнимкэ пъехъагьеу ашыгъэхэр, япсауныгъе изытет кыдаалыгъээ, цыф куп заулэмэ социальнэ йошшагъу аялугъэхьагь. Тиреспубликэ щыщ нэбгыре мин 85-м ехүмэ ахьщэ йошшагъу алокэ, ахэм ашыщу нэбгыре мин 49,5-рэ фэдизмэ республикэ бюджетым имыльку алэклахь.

Адыгэ Республикаем и Законэу 2004-рэ ильэсийм тигъэгэзэм и 30-м аштаагьеу N 278-р зытетэу «Адыгэ Республикаем щыпсэурэ цыф куп заулэмэ социальнэ йошшагъу ягъэгъотьгъэнэм ехъилагь» зыфиорэм диштэу нэбгырэ мин 31,6-мэ социальнэ йошшагъу аратынныгъе яи.

Хэгъэгу зэошхом иветеранхэу зипсэукэ амалхэр нахышуу зыфашынэу зытефэрэ нэбгыре 818-р 2005-рэ ильэсийм гъэтхалэм и 1-м ыуж ары учетым зытуугъагьэр. Урысые Федерации и Президент 2008-рэ ильэсийм жъоныгъуакэ и 7-м кышшыгъе Указэу N 714-р зытетыр гъэцкэйгъэнэм тегъэпсихъагьеу федеральнэ бюджетым имыльку кылахызэ, Хэгъэгу зэошхом иветеран 793-мэ унэ ращэфынныгъе пасомэ мин 630621,0-рэ зэтыгъо ахьщэ йошшагъу аратыгъагь. Хэгъэгу зэошхом хэлэжьагъе нэбгыре 25-ри япсэукэ амалхэр нахышуу ашынныгъе пасохтам агъацуугъэх.

Ащ нэмикэу политикэ репрессиенэхэм ахэфэгъагьехэу аухынжыгъе нэбгыри 7-мэ республикэ бюджетым щыщуу сомэ мин 3170,16-рэ унэ ращэфынэу аратыгъ.

Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ икомиссие мазэ къэс щитхууцэу «Йошшэним иветеран» зыфиорэр афэгъэшшошэгъэнэм ехъилагь йофеу ахэппэль. 2016-рэ ильэсийм нэбгыре 835-мэ аш фэдэ щитхууцэл афагъэшшошагь, нэбгыре 785-мэ йошшэним иветеранхэм атэфэр социальнэ йошшагъу аратынэу агъэнэфагь.

Къэралыгъо социальнэ йошшагъу ягъэгъотьгъэнимкэ республикэ комиссии ышшагъе унашшохэм атетэу щылэнгъэм чыпэ къин ригъэуцогъе унэгьо 291-мэ сомэ мин 4110,0-рэ ахьщэ йошшагъу 2016-рэ ильэсийм аратыгъ.

Йошшэнимкэ ыкчи цыфхэр социальнэ ухуумэгъэнхэмкэ чыпэ къулыхуухэм якомиссиехэм янашшохэм адиштэу унэгьо 2330-мэ сомэ мин 5924,9-рэ хуурэ ахьщэ йошшагъу арагъэгъоть. Ащ нэмикэу социальнэ зээгэгъынгъэм диштэу унэгьо 41-мэ Адыгэ Республикаем иреспубликэ бюджет щыщ мылькукэ сомэ мин 1480,0-кэ йошшагъу афэхъуагьх.

Адыгэ Республикаем и Законэу 2008-рэ ильэсийм мэлъильфэгъум и 8-м аштаагьеу N 167-р зытетэу «Унапкээрэ коммунальнэ фэло-фашихэмрэ апае

цыф куп заулэмэ субсидиехэр алэклэгъэгъэнхэм ехъилагь» зыфиорэм диштэу 2016-рэ ильэсийм унэгьо 1843-мэ сомэ мин 32524,8-рэ субсидиехэр алэклэхъагьэх.

Урысые Федерации и Правительствэ 2005-рэ ильэсийм шышхъялуу и 2-м ышшыгъе унашьоу «Гъэцкэйкэло хэвээний инфедеральнэ органхэм ядээ къулыхуушшэхэу ыкчи яофишшэхэу зидуний зыхъожьыгъэхэм янашшохэм арьсихэм унапкээрэ коммунальнэ фэло-фашихэмрэ апае хъарджеу ашыгъэм къафягъэгъэзжыгъэнэм ехъилагь» зыфиорэм къыдыхэлтигъагьэу нэбгыре 448-мэ сомэ мини 7198,4-рэ хуурэ компенсациехэр аратыгъэх.

Урысые Федерации и Правительствэ 2012-рэ ильэсийм мэзаем и 22-м ышшыгъе унашьоу N 142-р зытетэу «Федеральний законэу «Дээ къулыхуушшэхэм ахьщэр нэмийкти тыхнхэмрэ зэрэлэхэлгэхээрэ шыкылэм ехъилагь» зыфиорэм щылэнгэфэгъэ ахьщэр мазэ къэс ятыгъэнэм фэгъэхыгъе» зыфиорэр гъэцкэйгъэнэм тегъэпсихъагьэу нэбгыре 525-мэ сомэ мин 42652,16-рэ хуурэ компенсациехэр аратыгъэх.

Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ зыфэгъэзэгъэгъе лъэнэхэхэхэм зэу ашыщыгъе зыныбжж хэктолатагъэхэмрэ сэкъяланыгъе зиэхэмрэ ясоциальнэ фэло-фашихэмрэ нахышуу гъэцкэйгъэнхэр. Ахэм ясоциальнэ фэло-фашихэмрэ зыгъэцкэйрэ стационаар учреждении 5, нэмийкти цыфхэм ясоциальнэ фэло-фашихэмрэ зыгъэцкэйрэ гуччи 9 тиреспубликэ ит. Зигугуу къэтшыгъе учреждениехэм нэбгыре мини 7-м ехүмэ яфэло-фашихэмрэ афагъэцакэ.

Плэктрэ 893-рэ зычэйт стационаар учреждении 5-мэ республикэ йофеу ахэхъэх плэктрэ 445-рэ зычэйт психоневрологическэ унэ-интернатитлур, нэбгыре 448-мэ атэгъэпсихъэгъе унэ-интернати 3-р.

2012-рэ ильэсийм щылэ мазэм и 1-м кыншигъэжъагьэу хъалсхэм къадэкыжыгъэхэу Адыгэ Республикаем щидэтхагъэхэм лъэлыгъэхэу ахьщэ йошшагъу арагъэгъоть. Республике бюджетым имыльку кылахызэ, ахэм сомэ 3000 араты. Йошшэнимкэ ыкчи цыфхэр социальнэ ухуумэгъэнхэмкэ чыпэ къулыхуухэм 2016-рэ ильэсийм нэбгыре 179-мэ сомэ мин 537-рэ аратыгъ. Социальнэ фэло-фашихэмрэ зыгъэцкэйрэ учреждении 9-мэ гъэцкэйхэйн йошшэнхэм апае республикэ бюджетым къафыхагъэгъигъе сомэ миллиони 7-р икьюу 2016-рэ ильэсийм къызыгъэфедагь.

Цыфхэр социальнэ зыухъумэрэ къулыхуухэмрэ учреждениехэмрэ сидигьуу янэлпэгъу итых ныхэмрэ кэлэцкэйхэмрэ якъэухумэн, сабийхэр зэрыс унашшохэм йошшагъу ягъэгъотьгъэнэм япхыгъе йофеу ахэхъэгъэфедагь.

Публикэ бюджет щыщуу сабий зиэхэм мазэ къэс ахьщэ йошшагъу аратыгъэр сомэ мин 59074,12-рэ мэхъу.

## 2016-рэ ильэсийм сабий сымаджжэхэр зэрыс унашшохэм республикэ бюджетым щыщуу мышфэдиз мыльку аратыгъ:

— кэлэцкэйкэло 3082-рэ къызэррэхъуу гъэм пас сомэ мин 5629,13-рэ хуурэ зэтыгъо ахьщэ йошшагъу тедээ алыглагь;

— сэкъяланыгъе зиэлэцкэйкэло 149-мэ къадеклокынхэм пас мазэ къэс сомэ мин 2016,26-рэ зытэфэгъэ ахьщэ йошшагъу тедээ аратыгъ.

Сабийбэ зэрыс унашшохэм коммунальнэ фэло-фашихэмрэ атэфэрэ ахьщэр араты, джащ фэдэу ыпкээ хэмийльэу ахэр транспортным рызеклон фитых. Унэгьо 4310-мэ аш фэдэ йошшагъу аратыгъ. 2016-рэ ильэсийм республикэ бюджетым щыщ сомэ мин 67814,52-рэ аш фэдэ гухэлхэм апэуягъэхъагь.

2012-рэ ильэсийм щылэ мазэм и 1-м кыншигъэжъагьэу я 3-рэ ыкчи аш къыкэльхыкэлэцкэйкэло апае сомэ 50000 зэтыгъо ахьщэ йошшагъу араты. 2016-рэ ильэсийм сомэ мини 4200,0-рэ хуурэ ахьщэ йошшагъу нэбгыре 84-мэ алыглагь.

Республикэ хэбзэгъэуцугъэм фашыгъэ зэхъокыныгъэхэм адиштэу 2016-рэ ильэсийм щылэ мазэм и 1-м кыншигъэжъагьэу сомэ 50000 хуурэ зэтыгъо ахьщэ йошшагъу я 3-рэ сабийр кызылхуурэ кэлэцкэйкэло (аплунэу заштэрэ) нэуж ильэс темышшэу аратырэл.

2016-рэ ильэсийм псауныгъэр зыншагъэптиэрэ учреждение 95-мэ йофеу ахэхъэх. Ахэм ашыщэу 92-р Адыгэ Республикаем итых. Пстэумки кэлэцкэйхэмрэ языгъэпсэфынрэ япсаянгъе итээпэйтэнрэ 2016-рэ ильэсийм сомэ мини 155637,97-рэ апэуягъэхъагь.

Щылэнгъэм чыпэ къин ригъэуцогъэ кэлэцкэйхэмрэ языгъэпсэфынрэ япсаянгъе итээпэйтэнрэ лъэшэу анаэ атэрагъэтигъ. Кэлэцкэйкэло 15748-мэ ашыщэу нэбгыре 239-мэ сэкъяланыгъэ я, кэлэцкэйкэло ибэхэмрэ ны-тихэр зыншхырымытыжхэмрэ ячнагъе 792-рэ мэхъу, нэбгыре 14717-р гьот макэ зиэлэцкэйкэло унашшохэм къылэнгъэхъагь.

Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ 2016-рэ ильэсийм къылукэлэгъэхъагьэхэр тхыльхэм япроцент 37,4-р зыфэгъэхыгъэхъагьэр мыльку йошшагъу ятыгъэнэр ары. Тхыльхэм япроценти 8,5-мкэ зыкэлэгъэуцугъэхъагьэр унэм изэгъэгъотынкэ йошшагъу къафхэхуунхэу ары.

Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ 2016-рэ ильэсийм къылукэлэгъэхъагьэхэр тхыльхэм яхэзэгъэуцугъэм къыщыдэлтигъэхъагьэр пальхэм ахэлпъягъэхъагь.

Аш нэмикэу 2016-рэ ильэсийм Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ 2016-рэ ильэсийм къылукэлэгъэхъагьэхэр тхыльхэм яхэзэгъэуцугъэм къылукэлэгъэхъагьэхэр.

Ахэм ахэхъэх Адыгэ Республикаем и Лышхъэ, Адыгэ Республикаем и Примьер-министрэ, Адыгэ Республикаем и Примьер-министрэ итгээдээ, Адыгэ Республикаем и Лышхъэ и Администрации итыхаашаа пшээрэлтээ хэбзэгъэуцугъэм къылукэлэгъэхъагьэр.

2016-рэ ильэсийм Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ тхыль 5845-рэ нэмийкти къулыхуухэм алэклэгъэхъагь. 2015-рэ ильэсийм егъэпшагъэмэ, цыфхэм ятхыльэу Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ тхыль эхэлтигъэхъагьэр унэм изэгъэгъотынкэ йошшагъу къафхэхуунхэу ары.

Адьрекло Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ шэпхээ правовой акти 166-рэ (Адыгэ Республикаем и Лышхъэ и Укази 9, Адыгэ Республикаем и Лышхъэ итыхаашаа пшээрэлтээ хэбзэгъэуцугъэм къылукэлэгъэхъагьэр.

2017-рэ ильэсийм Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ анахъеу ыкууачаа зэрихыгъэлтигъэхъагьэр.

Мы Программэм къыдыхэлтигъэхъагьэр докладэу «Йошшэним икъеухуумэнкэ Адыгэ Республикаем иоффхэм язытет» зыфиорэр къагъэхъазыгъ. Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иоффхэм язытетынгъэхъагьэр къэгъэгъунэгъэнэм, цыфхэр социальнэ нахышуу ухуумэгъэнхэм атэгъэпсихъэгъэхъагьэр.

Мы Программэм къыдыхэлтигъэхъагьэр докладэу «Йошшэним икъеухуумэнкэ Адыгэ Республикаем иоффхэм язытет» зыфиорэр къагъэхъазыгъ. Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иоффхэм язытетынгъэхъагьэр къэгъэгъунэгъэнэм, цыфхэр социальнэ нахышуу ухуумэгъэнхэм атэгъэпсихъэгъэхъагьэр.

Мы Программэм къыдыхэлтигъэхъагьэр докладэу «Йошшэним икъеухуумэнкэ Адыгэ Республикаем иоффхэм язытет» зыфиорэр къагъэхъазыгъ. Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иоффхэм язытетынгъэхъагьэр къэгъэгъунэгъэнэм, цыфхэр социальнэ нахышуу ухуумэгъэнхэм атэгъэпсихъэгъэхъагьэр.

Мы Программэм къыдыхэлтигъэхъагьэр докладэу «Йошшэним икъеухуумэнкэ Адыгэ Республикаем иоффхэм язытет» зыфиорэр къагъэхъазыгъ. Адыгэ Республикаем йошшэнимрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкэ и Министерствэ иоффхэм язытетынгъэхъагьэр къэгъэгъунэгъэнэм, цыфхэр социальнэ нахышуу ухуумэгъэнхэм атэгъэпсихъэгъэхъагьэр.

Мы Программэм къ

МЭКЪУОГЪУМ и 5-р — КЪЫТЭШЭКЫГЪЭ ЧЫОПСЫМ ҮКИ ЭКОЛОГЫМ Я ДУНЭЕ МАФ



# Къэбзэнныгъэр щыңынныгъэм ыльапс

«КъытэшЭкыгъеу тыкъэзыуухъэр дунаир» зытюкіл, бэдэд аш кыбубытырэр: уашууи, чыгуи, пси, хи, хыгъэхъуни, мэзи, күштхьи, пэсуштхьи, къэкырэ лъэпкъи, цыф пэсупи — къуаджи, къали, къутыри, станицы, къэралыгъуи, цыфхэри. Зэкіл пэс зыптыр дунаим тетмэ, цыфхэр аш эзритэу, анах ящыкІэгъэ дэдэу, фэнкъоғъэшхо яїр къэбзэнныгъэр фэсакъхеу тыдкіи къышагъэгъунэу зэрэшмытыр ары.

Хэти ешэ пыдафэхэр, нэмык хват-куртхэр, шхын е гъомылэххэе къодыгъэхэр мафэ къэс иптэкүмэ, ыашхъе эзрэххурэр, зэхэкодэр, зэхэштхъхэрэ пстэумэ жыр зэрэушоиэр. Цыфым анах ифэнкъоғъэ жыс къабзэр джащ фэдэу нэбгырэ тельтияту ялэхъугъе машинэ зэфешхъафхэм къалыкырэ бензинимэ, сапэм, мэ ыаехэм зэхаутыхъе. Лэжээпэ зэфешхъафхэм —

щё е тхъуш заводхэм, гъучи ыкіи пхъе псэуальхэр зыща шыхэрэм яоф къэкынам нахь гульйтэ ямызэу, къапэуль чыгухэр хвалеч рагъафхэм — оржынхэр къашыхъ, хэкитэ къуплэр агуп.

Псыхъохэм шлоу ахатакъорэр «ачышихъе» щызэуихъагъе, зэпебзыкыыхъ, псым чыаплэ югъотырэп: ажэл чыгыжъ икыкыгъэхэр, хэк къухеу шъафхэм къэрарынчхэхэм хатакъо-

хэрэр ыкы зыгъэпсэфакъохэм ратэкъуяа къупшхъэ-лъашхъэхэр, ач, пластике бэшэрэбхэр, пакет зэфешхъафхэр. Псыхъор къимьюу тиде клона чыаплэ юмгъотыжъеу лъехъагъэмэ? Ау тэ, цыфхэр, тыгъэшгъон, ренэу тэр-тэрэу тызэгоожы, тэ чэттэкъуяа тэгкүм иягъе къэмкъоштэу къытыхъузэ, нэмийхэм митэрэзэу ашлагъэр агъэтэрэзижыф тежэныш, еланэ зыдгъэххупхъэн унашьо ти! Ар тэрэзыхъ.

Зыщамыншоиэр ары зыщыкъабзэр. Джар пстэуми къызыдгуройкіл, къытэшгъэгъе дунаими нахь пэблагъе тыхъущт, тинаи нахь тедгээтэу туублэшт.

Ары. Зы мафкіл, зы тхамафкіл, зы мазэкіл е ильэскіл ухын яофу щытеп къэбзээгъэм икъэгъэйнэн-гъэплил къэрарынчхэхэм хатакъо-

тэн. Ар къыдалтытээ, къэрагыом ишацхэм етлупшыгъеу унашхъэр ашыхъ, яофыгъо инхэм ательятахъэхэр мафхэр агъэнэфх. Яамал къызэрхъеу тирестублике ит еджэпшхъэхэм, нахь цыкылхэм ашдэжхэрэми якэлэе гаджэхэр ягусхъеу шэмбэт шыхъафхэр гъэмэф-бжыхъ, гъэтхе уахтэхэм зэхажэх. Ау ушоякъохэр бэдэдэш, апрыкигъуай. Цыфым шъэрэ еоюкыи ытхъакумэ имыхъан ылъэкыщт, ау зе зепшлэкіл, ныбжыи щыгъупшэжъыщт. Джаш пае тутын стэфэ цыкылум къытажжэхэр нахыбэмкіл къэкыгъеу, зыщыкъээрэм щизыдзыхъэрэхэр ахъщекэ пъэпшынэгъэнхэр ишыкъагъ. Непэ зы машинэ шой кухъэ дэпшыгъэл, мафэ къес шой мыухыжъыр пфэукузбзыщтэ.

Жыир, псыр, уцыр, чыгур хвалеч изыгъэфэхэрэри цыфым нахь ин хъужыгъе унахъэхэмрэ хъэ гъорыкъохэмрэ. Шынгъе хъэр псэушхъ, цыфым къыфэфедэ. Ау аш къикырэхэр хъэр цыфым нахь лъаплэ пшыныр. Сыд пае унэ фэтэр зэтетхэм хъэхэр ашчыгъынхъу фитныгъе аратыгъа? Джы ахэм чиэхъаплэхэр, унэкоц дэпкъхэри хъалечэу зе-

хаушуаех, мэу къапихырэм пэкоцыр рестыкы, кышъоузым цыфыр егъэсымаджэ. Сабый джэгупхэхэр унэшо пашхъэхэм ашашыгъэхэм хъэхэмрэ ябисымхэмрэ джы пчэгур ашыгъыгъыр. Аш фэдизэу къытэшгъэгъе пстэумки, цыфхэмкі зэрар хъурэ лъэныкъо пчагъяа зыгорэ ямыгъыгъе-м, узэмыгъуярэр къызэрэомышуашжыщтэр нафа.

Тэгушо «тикъушхъэхэр дахэх, лъагэх, жыр ашыкъабз» тэлошь. Адэ шъущыгъуаза, ахэм ашыгъэ зекуабэмэ чатжкугъе хэк самэхэу къуашхъэпсийм жылм къыхитэхъуа-гъэхэр къеубытыхъыгъуа зэрэштхэм? Аш джырэкл егүпшысэршо щыгъэл, ау тэртэрэу зызэрэтиукашырэр нафа.

Мэкъуогъум и 5-р къытэшгъэгъе чыопсым ыкы экологым я Дунэе маф. Гумэкыгъуабэу тидкіл зыбъэзагъами къеуцу-хэрэм апрыкин куаччэрэ лъэкырэ зыхагъотэнш, тыкъэзы-уухъэр дунэе дахэр къытфа-хуумэнэу, тэри зэкээмэ тизэхэшык къеушынш, къэбзээ-нгъэр къедгээгъунэу, ылъэгъу-тафхуунэу зыфэтэложы.

**МАМЫРЫКЬО Нуриет.**

# Уимурад къыбдэхъуныр насыпыгъ

Адыгэ лъэпкъым итарих чыжъеу къышажжэ. Бэ аш зэпичигъэр. Ау аужырэ тхамыкыагъо лъэпкъым къеихъулагъэм, Кавказ заом, цыфхэр дунаим Ѣыритэхъагъэхъ. Тыд Ѣынхъем, адигэхэм ячыгъужу ашыгъупшэрэп. «Нахыбэхэм къагъэзжымэ ашыгъу» сюми, сыхэукъоштэп. Ахэм ашыщыгъ Нажь Мунзири.

Еджаплэм джыри сицэсигъ апэрэу Мунзири иунагъо игуусэу сизалокіл. Ильэс заулэ тешлэгъеу нахь благъеу нэуласэ сифхэхун амал згъотыгъэ.

Нажь Мунзири Сирием къышхъугъ. Ишынгъээ инахьы-бэр аш щигъэкыуагъ. Унагъуи Ѣишлэгъ, сабыипли къыфэхъугъ. Къэлтилтурэ пшышэштилтурэм ялакъо лъагъэкотагъ. Ежъ Мунзири еджаплэм биологер Ѣаргъяшхъыщтыгъ. Къэрал зэфешхъафхэм агъаклозэ, къэлцикъуагъэр ашыригъаджэштыгъ. Ахэм лъашеу ар шу альгэгүүштигъ. Ригъэджагъэхэм ашыщ-

хэр нэужым къыфакъоштыгъэх е телефонкіл икъэбэр зэрэгшэштигъ. Сирием Ѣэпсэуфе ныбджэгъоу е нэосэ къодыу илгъэхэм зэкэми шхъэкъе-фэнгъэшхо фашыщтыгъ ыкыиупчэжъэгъоу ялагъ.

Мунзири анах лъэбэхъуяа Ѣыгъэхэм ашыщ къыхэз-гъэштыгъ шлойгъу. Джы заоу Сирием Ѣыкъорэр къемжъээзэ, бырсыр горэ якъэрал къызэрихъуяащтыгъ ар егуцафштыгъ. А лъэхъаным ылъэл, Советскэ Союзэр зызэхэзым ыуж, къэралым укъихъаным пэриоху имыгъэжы хъугъагъэ.

Джащыгъум Мунзири адигэ чыгужым зыкъыгъэзжэхъ. Урсыем уисынам ифитынгъэ къызызтырэ тхыльхэр къиди-хъагъ. Икэлэцыкъуагъэр зэкэ Адигеим иашлэгъэрэ еджаплэм ачилгъэхъэгъагъэхъ. Ныбджэгъоу илгъэхъа-шыгъын ар лъашеу ашлэгъэ-шлэгъоныгъ ыкыи ашыщбэми Адигэ Республиком къохын мурад ялэу къыраощтыгъ. Ау тхыльхэр ягъэхъа-зрын къы-хэ-лыхъэ ашлэхъу.

Заор Сирием къызызжэхъ, бэ тиримыгъашэу Адигэ Республиком къэкощижъигъ. Ныбджэгъоу тхыльхэр ягъэхъа-зрын ильбэ имыгъэхъэр заом хуубытагъэхъ къэлжын амьлэгъэл. Ар лъашеу ашыгъоу яшоштыгъ.

Джащыгъур ары Мунзири благъеу нэуласэ сизыфхэхъуагъ. Апэрэ мафэм къыщегъэхъа-зэрэцыгъ рэхъатыр, шлэнгъэ-куу зэриэл мигъуашау, упчэу

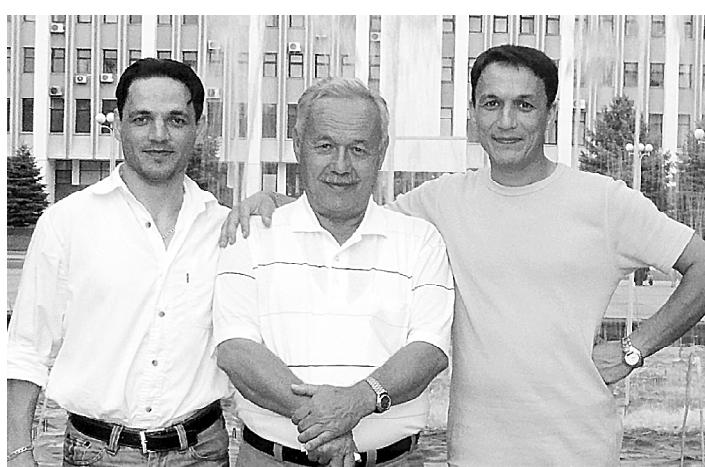
ептыгъэм джэуап зэхэугуфы-кыгъе къыритыгъеу, удэгушы-лэнкэ гъэшгэгъон дэдагъ. Адигэ тхыдэхъеу, пшысэу ыкы хъу-гэ-шлээ ѹхэнэу ѿшэштыгъэм гъунэ илагъэл.

Мы ильэсм Нажь Мунзири къызытхэмьтжырэ ильэ-силл хъущт. Ар 2011-рэ ильэсм ишхъэгъусэ ылъэгъо Адигэ Республиком къэкжыгъ, 2013-м идунаи ыхъожыгъ. Ишхъэгъусэ къызэриотэжъи-рэмкіл, Мунзири джыри Сирием исыгъ «Сызыллэкіл адигэ чыгум сицыжъуягъэтильгъ» ылъэзэ, осынет къышыжы зэхъум. Итхээлэйлиу къидэхъуугь —

Мыекъуапэ щагъэтэльгъыгъ. Чыгужъеу ятэхъхэр зэрикъыгъеу ашыкъыи, къэкжыгъшүшнүр, иунагъо къуухуумэнэу къидэхъу. Икэлэ нахыжъ унагъо ѿшагъеу Екатеринбург дэс. Ишшашъэхэр унагъохэм арихъагъэхэр ѡэкыб къэралхэм ашэпсэух. Къэлэ нахыкіл Муекъуапэ дэс, сицунэгъу ыкы синыхъдэхъу.

Мунзири джэнэт лъаплэр ыгъо-тынэу, къэнагъэхэм псауныгъе ялэу, яунагъохэм адатхъэхэу ѿшэнхэу сафэлъало ѿшагъу.

**Къат Алый.**



Сурэйм итхэр: Мунзири, ыкы-охуу Ождиирэ Мурадэр.

## ХЭБЗЭУХУМАКОХЭМ КЪАТЫ

### Хъапс тыралхъагъ

Мы бэджэшагъэр мэ-  
зэ заулэкіл узкіл-  
бжэхэм агъеунэфыгъ.

Мыекъуапэ Ѣыпсэурэ хъуль-  
фыгъеу полицием икъэлэ отдел  
идежурнэ часть зыкъыфэзэ-  
гъэзагъэм къызэриотагъэмкіл,  
ыыгъыгъе сотовэ телефоныр  
амыгъеунэфыгъэ бэдджашэм  
тырихъигъ. Уголовнэ розыскын  
икъулыкъушэхэм зэхажэгъэ  
оперативнэ-лъыхъун ѿфтхы-  
бзэхэм яшуагъэкіл бэдджашэм  
ильеуж теханхэ ыкы нэүжым

къаубытын альэкыгъ. Хэбзэухъу-  
макъохэм зэрэгэунэфыгъэмкіл,  
мы мафэм ар урамын тетэу  
къырыкъоштыгъе хъульфыгъэм  
екъуалы имобильнэ телефон  
рыгущынэм фэш къыриты-  
гонеу ельэгүүгъ. Ау мыдрем ар  
ыдагъэп. Аш къыхэкъыл ил-  
бэдджашэм хъульфыгъэм за-  
улэрэ Ѣуагъ ыкы куаччэрэ  
къызфигъэфедээзэ телефоныр  
иэкитхы, зигъэбильтигъигъ. Зе-  
рарыр сомэ мини 10-м ехъугъ.  
Мы бэдджашэм епхыгъеу  
хэбзэухъумакъохэм уголовнэ  
иоф къызэуахъигъ.

Мыекъуапэ къэлэ хъыкумыр  
ааш хэлпльагъ ыкы хъульфыгъэм  
хъункъэн бэдджашэм зэрэз-  
хэм хэбзэнчэеу къызэкагъа-  
хъэзэхэм зэхажэгъэ.

Социалнэ сетьхэр зыгъэ-  
дэхэрэм яаккаунтхэр ыкы нэ-  
мыкіл программэхэр бэдджашэм  
хъэм хэбзэнчэеу къызэкагъа-  
хъэзэхэм зэхажэгъэ.

хъэзэ, цыфхэм яахъщэ ашуа-  
тыгъу.

Мыш фэдэ бэдджашэм зэхэ-  
гъэхъеу тийнэхъэхэм зызэ-  
рахъагъ. Аш Ѣыпсэурэ хъульфы-  
гъеу ильэс 31-рэ зынъыжым  
иаккаунт бэдджашэм хэбзэн-  
чэе ихъан Ѣульгээгъигъ ыкы инэ-  
лиасэ фэдэу зыкъыгъэльгэ-  
агъэзэ, ахъщэ зэрищыкагъа-  
гъэр ри-  
лиагъ. Хъульфыгъэр емьгупшы-  
сэу бэдджашэм къытхыгъе  
банк карточкэм иреквизитхэм  
сомэ мин 14.5-рэ ри-  
гъэхъагъ. Аш ылж нылэп хъульфыгъэр  
инэуасэ зыфытеуагъэр ыкы  
ахъщэр зэрищыкагъэмкіл зе-  
упчыгъэр. Ятлонэрэмы ылж  
зи зэрэхимышыкъырэр ыкы



ахъщекіл къызэремыльэгъуэр  
къызыреор ари зэрэгэдэла-  
гъэр аш къызыгъурууаагъэр.

Гэпэцлаклор гъэунэфыгъэмэн  
фытегъэпсъхъэзэе оперативнэ  
иофтхъабзэхэр хэбзэухъумакъо-  
хэм рагъэлкъох. Социальнэ  
сетьхэр къызфэзэгъэзэфедэрэ  
пстэуми сакъынгъэ къызх-  
гъэфэнэу полицием икъулыкъу-  
шэхэр къяджэх.

**AP-м хэгъэгу коц  
юфхэмкіл и Министерствэ  
ипресс-къулыкъу.**

**КІЭЛЭЦЫКУХЭМРЭ ИСКУССТВЭМРЭ**

**Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние икІэлэцЫкІу филармоние кіэшакло фэхъуи, ансамблэм Мыекъуапэ концерт къыштыгъ. Къалэм иэстрадэ студиене «Шпаргалкэр», къашъокло купэу «Сюрпризыр» пчыхъэзэхахьэм хэлэжъагъэх.**

# «ШПАРГАЛКЭМ» «Сюрпризыр» игъус

Аныбжхэм яльтытыгъэу кіэлэцыкіу куп зэфэшхъафхэр уджыгъэх, орэдхэр къауагъэх. «Кидс» зыфиорэм ильэси 3 — 5 зыныбжхэр, «Скитлсым» — 5 — 7, «Мини Мафием» — 8 — 10, «Шпаргалкэм» — 11 — 13 зыныбжхэр ахэтыгъэх.

## Щытхъуціхэр

Кіэлэцыкіу филармониөр Урысөм, Іэкыб къэралыгъохэм ашашэх. Урысые Федерациөм ихорхэм язэнекъою Москва щытхъуагъэм апэрэ чыпіэр къыштихыгъ. Джырэ уахтэ Урысөм ихор 98-мэ ябъалшэмэ, «Шпаргалкэр» игъехахьтэхэмкэ я 8-рэ чыпіэм щы.

Дунээ фестиваль-зэнекъою «Сэнаушхэм язэпэуцун» зыфиоу Шъячэ щытхъуагъэр Игорь Крутоим имузыкэ фэгъехын-



гъаг. Адыгэим икІэлэцыкіухэм шүхъафтын шъхъаэу «Гран-при» зыфиорэр къыдахыгъ. Урысөм, Адыгэим янароднэ артистэу Иосиф Кобзон зэхшакло зыфэхъугъэ зэнекъою Краснодар щытхъуагъэм апэрэ чыпіэр къышыфагъэшъошагь.

Искусствэхэм ыки творчествэм яя II-рэ Дунээ фестиваль-зэнекъою Шъячэ щызэхашагъэм теклонигъэр къыштихыгъ. Кіэлэцыкіу шүшлэ фестивалэу Краснодар щытхъуагъэм хагъезунэфыкырэ чыпіэр къышыгъыгъ. «Витебскэ илэгъупкъопс» зыфиорэр Дунээ фестиваль-зэнекъоюм лауреат щыхъугъ, апэрэ чыпіэр къышыгъ.

Телевидениемкэ Москва икъетынхэм, нэмыкі хэгъэгу ыки шъолтыр зэнекъоюхэм

щытхъуціхэр ансамблэхэм къашахыгъэх.

## КіэлэцЫкІу орэдхэр, къашъохэр

Ильэси 3 — 5 нахь зыныбжхэм мэкэ һэтыгъэкэ орэд къауу зэхэхпыныр сыйдым ымыуаса?! Орэд кызырьклохэр зэхэтхыгъэхэр. Сэнанууцыгъэр къагъэльгээр утэгүүшисэ. «Сюрпризыр» къызэршэхэр нэмыкі купхэм атекы. Пшъашъэхэм псынкэу загъазэ, зэгурьонигъэ ахэль. Искусствэ лъагэр сэнэхьтэу къыхахыгъеу плытэ хууцт.

Едыдж Данэ «Шпаргалкэм» орэд къышто. Анахыкіхэм

ащыщ, дахэу фэгъагъэ. Макъэр джыри уцуугъэп. Ар зыдишэхъизэ, орэдым тамэ реты. Анастасия Терешкинар иорэдкіэ купым къыхэцы. Пшъашъэхьеир искусствэ фэшагь.

## Лъепкъхэр зэфащэх

«Сюрпризыр» икъашъохэр «Къушхъэр гъатхэм», «Ошо-пшэхъыэр», нэмыкіхэри гъэшэгъоюх. Мафэм тызэрэлгээхээрэхэйрэм фэгъэхыгъеу «Молдова къашъор», «Китай къашъор» дахэу агъеуцугъэх. Лъепкъхэм яшэн-хабзэхэр къа-

шатэх. Урыс къашъохэр бэ мэхъух, уямыззшээ уяллы. Пшъашъэхэр зэкүжьеу фэгъагъэх, нэгушлох, яджанэхэр къолэнх, якъашуакэ зэрээдийштэрэр гум еклү.

## Мыекъуапэ имыІэрьсэ кІэй

Пшъашъэхэм нэр піэпахи. Яджанэхэр шэллэвэй нахь дештэх. Къашуаклохэр ишгүйхэх. Адыгэ шуашэм ипкыгъохэр агъафедэхээ, ящыгынхэр къашъом фытырагъэпсихыгъэх.

Мыэрысэхэр мэтэжьиөм ильых. Пшъашъэхэр пчэгум нэгушлоу къехъэх, загъэчэрэгь. Мыекъуапэ икІэйхэр нэгум кыкылагъэуцохээ, едзыгью къашырэм къалэм ыціэ къызыхэхкыгъэр, итарих, адыгэ шэнхабзэхэр къагъэльгэх. Хъаклэм зэрэгэхъохэрээр дэхагъэхэм идэхэжъеу тэлтэйтэ. Лъепкъыбэ зыщыгсэурэ къалэм, республикэм игупчэ ихэхьонигъэхэр искусствэ ыбзэклэхэйтэ. «Мыекъуапэ икІэлэцЫкІу» зыфиорэр орэдир «Шпаргалкэм» гыгъэжьынчигъ.

Орэд шъхъаэхэм къахэтэгъэшчи Жэнэ Кырымызэрэ Тхьабысым Умаррэ зэдуасыгъеу дунаим щашээрэ «Синанэр». Пшъашъэхъыхэр джыри цыккүх, шьошэ фыжхэр ашыгъ. Нэфынэу къатепсэрэм джанэхэр къегъэштэх. Адыгэ ыкыи урыс кіэлэцыкіухэр зэгъусэ-

хэу «Синанэр» къабзэу, гущы-Іэхэр гурыгъошлухэу къауагъ. Залым Чэсхэр бэрэ һэгү афтеугъэх.

— «Сюрпризыр» «Шпаргалкэм» зэрээгъусэхэм пчыхъэзэхахьэр къыгъэбаигъ, — къытиуагъ филармоние цыкүм ихудожественнэ пащэу Марина Фатеевам. — Ны-тыхэр, искусствээр зышгээшэгъонхэр концертным ягуалэу зэрэллэгъэхэм тигъэгүшгүагъ.

Зэхахъэр зезыщэгъэ Мэкьюл Руслан изэфхэхысыжхэм къашыгъэшчи тикІэлэцЫкІу ансамблэхэм ялэпэлэсэнгыгъэ хагъэхъонимкэ республикэм, Мыекъуапэ ялашхэр һэлэгэтуу къазэрафхэхъэрэр.

Кіэлэцыкіухэм иоф адээшилэрэ Лариса Тупчаям тызэрэшчи гэхэзгүагъэу, ансамблэр Францием рагъблэгъягъ. Хэгъэгүхэм язэлхыныгъэхэр гъэптигъэнхэм фэгъэхыгъэ концертхэр къытиштых.

Кіэлэеджаклохэм языгъэпсэ-фыгъо уахтэ къесыгъ. Аш фэгъэхыгъэ зэхахьеу тыгъуасэ Мыекъуапэ иччэгү шъхъаэу В. И. Лениним ыціэ зыхырэм щыкыгъэм филармоние цыкүм иансамблэхэр хэлэхъягъэх. «Шпаргалкэм» Игорь Крутоим Москва риғъблэгъягъ, кіэлэцыкіухэм зэлукэгъум зыфагъэхъязыры.

## ЕМТЫЛЬ Нурбыгъ.

Сурэтхэр пчыхъэзэхахьэм къышытхыгъэх.



❖ ДЗЮДОМКІ ШЭЖЬ ЗЭНЭКЬОКЬУ

# ЦЭРҮҮХЭР МЫЕКҮУАПЭ КЬЭКІӨШТҮХ

Мыекъуапэ самбэмрэ дзюдомрэкі спорт еджапіз кыышыззүхыгъенім кішакло фэхүгъезу, СССР-м изаслуженнэ тренерэу, педагогикэ шіэнүгъехэмкі докторэу, профессорэу Кобл Якъубэ фэгъэхыгъезу шіжь зэнэкьюкъу мэкъуогъум и 10 — 11-м Адыгэ къэралыгъо университетым щыкъошт. Кобл Якъубэ ыцэ зыфаусыгъэ спорт Унэшхом дзюдомкі щызбэнэнштых.

— Кобл Якъубэ сиригъусэу хэгъэгу, дунэе зэлукігъухэм са-хэлжьагъ, — кытилуагъ Урысыем изаслуженнэ тренерэу Емкъуож Мыхамет. — Якъубэ сятэм фэдэу слытэу, сышнахыжъезу кызызыщизгъехъо ма-фэхэр кысекуугъэх. Упчэжъегъу зысшыкі, сзыифэе джэуапыр езгъотылещтыгъ. Шіэнүгъезу си-тэгъотыгъэр щызэнүгъэм щысэ-гъэфедэ.

— Кобл Якъубэ фэгъэ-хыгъэ шіжь зэнэкью-къум исудья шхъяїу уагъэнэфагъ. Мыхамет, къош Къэбэртэе-Бэлькъа-рим ушыщ, спорт зэлукі-гъухэм мэхъанзу яптырэ кытатоба.

— Спорт Унэшху Адыгэ къэ-



ралыгъо университетым ишагу щашыгъэм Кобл Якъубэ ыцэ фаяусыгъ. Зэлшашэрэ тренерым ишушлагъэ цыифхэм ашыгъупшэ-

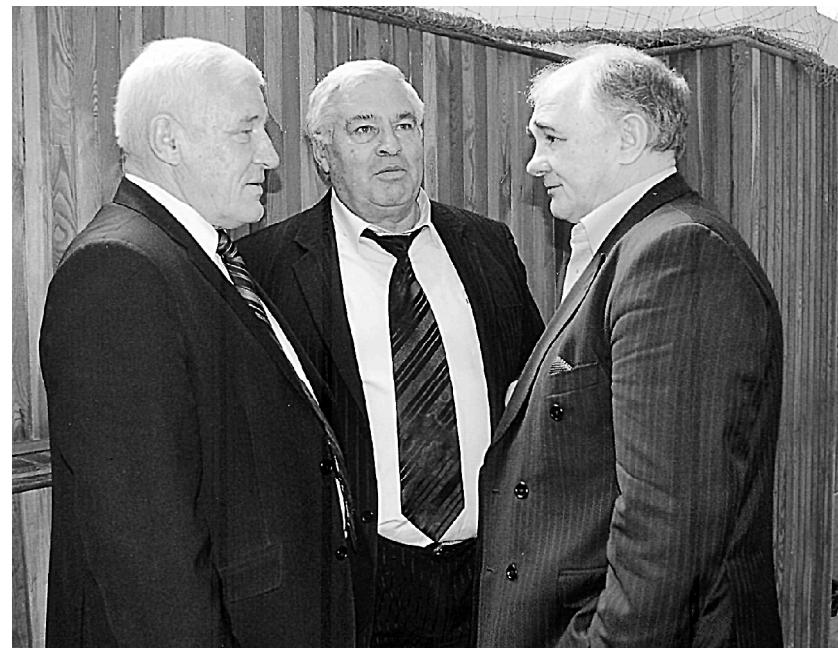
домрэкі и Институт къэсыухыгъ, Мыекъопэ бэнеплэ еджапіхэм шіэнүгъезу ашыззэгъотыгъэм ишугъаклэ спортым лялпэ щыс-шыгъ, — тиэдэгүүштэгъу къыхэлажэе Урысыем дзюдомкі ихэшпыкыгъэ командэ итренер шхъяїа, Олимпиадэ джэ-гунхэм джэрэ медальр къащы-дээхыгъезу Тао Хасанбый. — Кобл Якъубэ сиригъеджагъ, илахылхэр синэуасэх.

— Олимпиадэ джэгунхэу Рио-де-Жанейро щыкъуа-гъехэм Мурдрэнэ Бисльян урипащэу уахэлжэгъагъ, адыгэ бирракъыр щыжку-гъэбээтагъ.

— Аш фэдэ хъугъэ-шлагъехэр гум икыжхэрэп. Мурдрэнэ Бисльани спортышхом лялпэ щишиным фэш Мыекъуапэ егъэжаплэ щишигъээр шукіэ къетэжкыгъ.

— Бисльян Мыекъуапэ щыкъошт зэнэкьюкъум хэлэжъэштба?

— Мэкъуогъум и 10-м алты-



зиэ мастерэу Роман Казаковыр арь.

Гыш Зараб, кг 56-рэ, ятлонэрэ чыпіэр кыдиҳыгъ, килограмми 190-рэ тоштэгъуклэ кыіштэгъ. Дышэе медальр зыхынгъэм Гыш Зараб зы килограммын 190-рэ чыпіэр ыуучыгъ, — кытилуагъ Джамбэчэе ныбжыкіэхэр щызыгъэсэрэ тренер-къэлэ-еъаджэу Чэмбэху Анзор. — Клалэхэм якъулайнгъэ зэрэхагъахъорэр, куачлэр зэрapsыхъэрээрэ тыупльякүгъэх.

— Краснодар краим икомандэ алерэ чыпіэр кыдиҳыгъ, Ростов хэкур ятлонэрэ, Кырым ящэ-нэрэ хуугъэх. Адыгэ Республикаим я 4-рэ чыпіэр ыуучыгъ, — кытилуагъ Джамбэчэе ныбжыкіэхэр щызыгъэсэрэ тренер-къэлэ-еъаджэу Чэмбэху Анзор.

— Клалэхэм якъулайнгъэ зэрэхагъахъорэр, куачлэр зэрapsыхъэрээрэ тыупльякүгъэх.

Нэкльубгъор  
зыгъэхъазырыгъэр  
ЕМТЫЛТЬ Нурбий.



Урысыем и Къыблэ шольыр атлетикэ онтэгъумкі изэнэкьюкъу Ростов-на-Дону щыкъуагъ. Хульфыгъэхэри, бзыльфыгъэхэри яонтэгъугъэхэм ялтыгъезу алерэ чыпіхэм афэбэнагъэх.

Тэххутэмькье районым зы-зыгъэсэрэ Родион Бочко-вым, кг 105-рэ къещэчы, дышэе медальр кыфагъэ-

шошагъ. Батырим тоштэгъуклэ щылыч килограмм 390-рэ кыіштэгъ, тренер-къэлэгъа-джэр спортымкі дунэе класс



рэп. Зэнэкьюкъо дзюдомкі зе-хащэрэ нахь зиушомбгүүтэу сэгүгъэ.

## Гупчэр — лъэпсэшыу

— Адыгэ къэралыгъо университэтим физкультурэмрэ дзю-

рэгъум щыбэнэнэу зегъэхьа-зыры.

## Якъубэ ящысэшыу

Алексей Дорошенкэмрэ Кобл Якъубэрэ ильсэйбэрэ юф зэда-шагъ.

— Якъубэ ригъэжъэрэ юфыр ымыгъэцаклэ рэхьат хуущыгъэп, тэри рэхьат кытитыштыгъэп, — кытилуагъ Алексей Дорошенкэм.

Олимпиадэ джэгунхэм дышэе медальр къащыдээхыгъезу Владимир Невзоровыр зыгъесагъэр Кобл Якъуб арь. Аш зэрилъытэ-рэмкі, Мыекъопэ бэнеплэ еджаплэр дунаим дэгъо щашэ. Самбэмкі, дзюдомкі Адыгэим зы-зыгъесагъэхэм щысэ атырахы.

— Адыгэ къэралыгъо къэлэ-еъедже институтым сышеджээз Кобл Якъубэ къысаджи, трене-рэу юф сшлэнэу Адыгэкъалэ сыкложыгъагъ. Тиклэлэджа-хэм ашыщэу Лъэцэр Хазэрэ дунаим, Европэм дзюдомкі дышэе медальхэр къащихыгъэх, — кытилуагъ СССР-м изаслуженнэ тренерэу Хъатэгъу Адамэ.

## «Налмэсир» къафэуджышт, А. Быщтэкъор...

Темир Кавказым, Къыблэм, Урысыем инэмымкі шольырхэм дзюдомкі къарыкышт бэнакло-хэр мэкъуогъум и 10 — 11-м Мыекъуапэ щызэнэкьюкъуштых. Зэлукігъухэм яплы зышойгъо-хэр зэхэшаклохэмрагъэблагъэх, ыпкіэ амьтэу бэнаплэм чагъэхьащтых. Щаплэхэм юф ашшэйт. Дунаим щыцлэрило льэпкъ къэшокло ансамблэу «Налмэсир» зэнэкьюкъум икыззэлхүн фэгъэхьыгъэ зэхахьэм щыуджышт, артист цэрилоу Быщтэкъо Азэ-мат оред кылошт.

Сурэтхэм арьтхэр: Емкъуож Мыхамет щыкъ Кобл Якъуб; Тао Хасанбый Кобл Якъубэ илахылхэм, юф дээзышлагъэхэм ахэт; Алексей Дорошенкэр, Хъатэгъу Адам, Владимир Невзоровыр.

Зэхэзыщагъэр  
ыкы кыздэзы-  
гъэкъыэр:  
Адыгэ Республи-  
кэм лъэпкъ  
лофхэмкі, Ізкыб  
къэралхэм ашы-  
псэурэ тильэп-  
къэгъухэм адырьлэ  
зэпхынгъэхэмкі  
ыкы къэбар  
жыгъэм иамал-  
хэмкі и Комитет  
Адрессыр: ур. Кре-  
стьянскэр, 236

Редакциер  
зыдэшыиэр:  
385000,  
къ. Мыекъуапэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

Телефонхэр:  
приимнэр:  
52-16-79,  
редактор шхъяїэм  
игуадзэ:  
52-49-44,  
пшъэдэкъыж  
зыхырэ  
секретарыр:  
52-16-77.  
E-mail:  
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-  
гъэр:  
Урысыем Федерацием  
хэутын юфхэмкі,  
телерадиокъетын-  
хэмкі ѕыкъ зэлъы-  
їэсъкі эамалхэмкі  
и Министерствэ  
и Темир-Кавказ  
чыпігъэлоры-  
шапл, зэраушыхьа-  
тыгъэ номерыр  
ПИ №ТУ23-00916

Зыышхаутырэр  
ООО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
къ. Мыекъуапэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

ЗэкІэмкі  
пчыагъэр  
4023  
Индексхэр  
52161  
52162  
Зак. 1118

Хэутын  
уздыкъетхэнэу  
щыт уахътэр  
Сыхыатыр  
18.00  
Зыышхаутыр  
уахътэр  
Сыхыатыр  
18.00

Редактор  
шхъяїэр  
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяїэм  
игуадзэр  
Мэшлэкъо С. А.

Пшъэдэкъыж  
зыхырэ секретарыр  
Гъогъо  
З. Х.